

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Weisz Márk könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 8 kor. Fél évre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Egyes szám ára 16 fillér. Megjelen minden vasárnap reggel.</p>	<p>Kiadóhivatál: Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetési és hirdetési díjak küldendők. Nyilttér petit sora 60 fillér.</p>
---	---	--

Az alkohol és a munkások.

Mintegy húsz év előtt az észak-amerikai Egyesült Államokban megkezdtek a fiziologiai és az egészségtan kötelező tanítását és ennek keretében ki tanították az ifjúságot az alkohol tulajdonságairól és hatásairól?

Mi volt ennek a következménye?

Nemcsak a gyárosok, de más munkaadók is eltökélték, hogy nem alkalmaznak olyan munkást, a ki szeszes italt — bármily mértékletesen is — élvez. Kevés kivétellel a vasutak csak oly egyéneket vesznek föl szolgálataikba, kik sem a szolgálati időben, sem azonkívül szeszes italt nem isznak. És talán elegendő személyzetet, mely e körülménynek megfelel, mert az Egyesült-Államoknak 10 millió olyan lakosa van, kik jól szervezett mértékletességi egyleteknek tagjai.

E mellett a büszke amerikaiak jól tudják és nyíltan hirdetik, hogy más nemzetek, védvámokkal éppenséggel nem, de a tömegek kijózanítása által sem képesek egykönnyen gazdasági túlsúlyuktól megfosztani őket. Mert ott, a hol az iskola nem végezte hosszas előkészítési munkáját, nem gondolhatnak a munkaadók arra, hogy eltiltsák munkásaikat a szeszes italok élvezésétől. Példával lehet ezt beigazolni. Egy berlini gépgyáros mult évben 2000 munkásának kijelentette, hogy szeszes italokat a gyárba hozni tilos. A munkások erre sztrájkkal fenyegettek. Minden kapacitálás hiábavalónak bizonyult és az okos, ügyes és szépen kereső amerikai munkásokra való hivatkozás sem használt semmit.

Az angol munkás is kedveli a szeszes italokat. Jövedelmének jelentékeny része dohányra, sörre és fogadásokra kallódik el, nem önértékes, mert a sör eltompítja önértékét. Ellenben az amerikai munkás ambiciózus. Munkaképessége nagyobb, mint a világ bármely más munkásé.

Anglia már kezdi belátni az amerikai intézkedések helyességét. Ott is, már az iskolában figyelmeztetik az ifjúságot, az alkohol veszedelmére.

A külföldi példa nálunk is talál némi követésre. Megindítottak az alkoholelles mozgalmat, de biz az nálunk nem sok vizet zavar, —

még kevesebb pálinkát. A mozgalom apostolai csak lanyhán teljesítik missziójukat. Legfeljebb, hogy itt-ott egy-egy felolvasást tartanak, melynek során figyelmeztetik a népet az alkohol pusztító hatásaira.

Pedig nálunk csakugyan szükséges volna, erélyesebb intézkedések által odahatni, hogy legalább pálinkát ne igyék a nép, a munkás osztály. A bor és sör fogyasztás nem túlságos hazánkban, de a pálinkafogyasztás ijesztően nagy és még egyre nagyobb mérveket ölt.

Tisztán felolvasásokkal a bajon segíteni nem lehet. A szó elvész a pusztába, a pálinka pedig simán lecsúszik a gégen és a munkás ennél nagyobb élvezetet nem ismer. Hogy e mellett mámoros állapotba jut, éppen ezt szereti, — mert ilyenkor elfelejti búját, bánatát, ellenben meg se figyeli, mennyire butul a pálinkától, hogyan ernyed el, hogyan romlik kedélye. A munkát csak elkerülhetetlen rossznak tekintí, melytől, ha szabadulhat, örül. A tunyaságnak, restségnek legjobb táplálója a pálinka. Hatása ördögies. Nyáron hűsít, télen hevit, — de csak pillanatnyilag, egy-két perc után éppen ellenkező a hatása. Az erkölcsileg gyenge, akaratán nem uralkodó munkást elcsábítja, elkábítja a pillanat élvezete, — a legközelebbi jövőre nem gondol.

Közben a nemzetgazdaság munkaerejéből elvész a legértékesebb anyag. A munkáskéz produkálási képessége, melyre szüksége van az egész nemzetnek, elsatnyul. A köz-erkölcsök súlyednek. A nép elszegényedik, jollétnek hire sincs. Ám virágzik a pálinkaüzlet.

A nemesebb, jobb élvezetek hiánya kergeti a munkást a pálinka ördögének karjaiba. A kultureszközök, melyekkel a munkásokon segíteni akarnak, kicsinyek és meg nem felelők. A munkások lakásai rosszak, tisztátalanok, egészségtelenek, bútoruk és fehérneműjük silány, könyvekhez és egyéb művelődési eszközökhöz alig jutnak. Csoda-e, hogy a pálinkás boltok hemzsegnek a munkásoktól?

A munkásosztály nevelése, felvilágosítása és művelése kétségkívül igen fontos, de egymaga nem elegendő a kérdés gyökeres megoldására. A nép materiális helyzetét is javítani kell.

Gondoskodni kell, hogy a munkásnak emberséges lakása legyen és könnyen férhessen szellemi élvezetekhez. Persze a munkás-kérdés általános megoldása volna egyuttal a legjobb módja annak, hogy a munkás a pálinkaivásról leszokjék. Ha jobb helyzetbe jut a munkás, nem iszsa az olcsó snapszot. S ha hébe-hóbe egy pohár bort vagy sört iszik, az meg nem árthat, mert hiszen maguk az orvosok sincsenek még tisztában azzal, vajjon a szeszes italok, a bor és sör, mértékletes élvezete káros-e avagy hasznos.

Az alkoholelles küzdelmet tehát nálunk főleg a pálinka ellen kellene megindítani, ez ellen azonban sokkal erélyesebben és mélyebbrelhető eszközökkel, mint — felolvasásokkal.

Községi gyümölcsös.

Közöljük az alábbi levelet, minden magyarázat nélkül, annak bizonyosságául, hogy mily üdvös lenne e nagyszabású tervnek megvalósítása.

Oroszláza, 1903. augusztus 25.

Mélyen tisztelt Uram!

A hazai lapokból olvastam a csongrádi előjáróság tervét a községi gyümölcsös létesítésére. E dolog hogy mennyire helyes és fontos, azt a központi illetékes körökben is elismerik, s nagy figyelemmel kísérik az ügy fejlődését.

Engem, valamint a szakszerűket — akik az ország különböző vidékeiről hozzám fordulnak felvilágosításért — ez ügy rendkívül érdekel.

Egy gyönyörű belterjes gazdaságot lehetne teremteni Csongrád városának, — amely Isten áldásával oly jövedelmi forrásává lenne a városnak, hogy sok minden kiadás fedezését szolgáltatná. A város fejlődését és gyarapodását mozdítaná elő.

Ma még nem vagyok közelebről ismerős az ottani helyzettel és termelési viszonyokkal, azonban azt rövid idő alatt kiismerve, a legjobb utat bírnám választani.

Elöttem lebeg képzeletben egy kész gyümölcsös erdő, mely megvalósítva elragadó látvány. S ugyan mi kell hozzá? Semmi egyéb, csak alaposabb értelem és igazi munkakedv. Elöttem áll az a gazdaság, mely a busás mellékjövédelmet osztja, a nem gyümölcsstermő években is. Mert az természetes dolog, hogy 3—4 évig, míg a fák termővé nem válnak, valamint bizonyos években is nincsennek mindig jó gyümölcsstermés; legalább is számottevő.

Hogy tehát csupán csak gyümölcsstermelésre fektesse az üzemet a város, azt nem ajánlom, hanem feltétlenül úgy tervezem ezt az egész dolgot, hogy ott a gyümölcsös területén ameddig csak lehet, művelve azt — a gyom és kártékony rovarok s férgek irtása szempontjából

is — kaszás növények termeltesenek. Feltétlenül nagy baromfi tenyésztő telep létesítését tervezem, melynek termése igen jó áron értékesíthető s ott könnyen, Félégyházán át szállítható. Továbbá — nem tudom, van-e már a városnak méhese, szőlőtetete, ha van, úgy ezt is ehhez csatolni gondolom, (már t. i. egy vezetés és kezelés alá) ha pedig még nem volna, úgy azt is létesíteni kell egy erre alkalmas helyen. A csongrádi méznek, bornak ma is eléggé van híre, ha azonban a borokat szakértő kézbe veszi az ember s egyöntetű jellegzetes bort termel, illetve készít — a pince gazdaság megalakításával — világhírűvé lehet tenni a terményt is.

Tartottak-e már e tárgyban tanácsot az urak? Vagy mikor fognak? Ily stádiumban már minden órai lépés igen nagy veszteség! Telepítési, fa beszerzési, tervezési, elrendezési, a helyi viszonyoknak megismerési munkálatait már kellene tenni, hogy a következő évben megkezdhető legyen.

Messze földön páratlan és híres gyümölcsöst lehetne Csongrád városának létesíteni!

Maradtam kiváló tisztelettel

Czapáry Bertalan.

Iskolai értesítők.

1902—1903.

Lapunk nyomdájából került az áll. polg. fiú- és leányiskola ez évi értesítője is. A csinosan kiállított füzetek bátran kiállják a versenyt a nagyobb nyomdáknak kiállított füzetekkel, mert annak úgy külső, mint belső beosztása teljesen megfelel a célnak.

* Fiúiskolai értesítő.

Első cikkében a Szegedre történt tanulmányi kirándulásról ad számot, míg a második cikkben az év történetéről számol be az igazgató. Felsoroltnak a beiratások, tanügyi személyekben történt változások, a tantestület évi működése. A tanórák beosztása d. e. 8 órától d. u. 1-ig eszközöltettek, úgy azonban, hogy a latinnyelvi órák többsége délutánra tétezt. Amennyiben d. e. még beosztható lenne egy-két latin nyelvű óra, úgy az kívánatos volna, pedagógiai okokból, hogy délelőtti tetessék. A tantestület az intézet még valami ipari vagy kertgazdasági tan-szék felállítását szorgalmazza. Az intézet részére megfelelő épület emelését a tantestület ez évben is hiába kérelmezte.

Kívánatos volna, hogy e tekintetben a gondnokság is akcióba lépjen.

A tanulók magaviselete, előmenetele megfelelő volt. Az intézeti tanulók részére adományokat nyújtott a Csongrád városi és Csongrád és Vidéke takarékpénztár. Az év folyamán több iskolai ünnepély tartott.

A harmadik rovat alatt a gondnoksági tagok névsora közöltetik. Ebből kitűnik, hogy az állami iskolák gondnoksága nem teljes, mert Mátéffy Kálmán és Holló Adolf már elköltöztek városunkból. Tanári testület a következő tagokból állott: Farkas Béla, Deák Péter, Éder János, Sággy Mihály, Surányi János és Vannay Ferenc. A tanulók létszám kimutatása a következő: Beiratkozott az I. osztályba 42, II. osztályba 28, III. osztályba 24, IV. osztályba 27, összesen 121 tanuló. Év végén vizsgát tett 114. A négy osztályban megbukott 33 tanuló. A tanári könyvtár örvendetes gyarapodást mutat.

A jövő évi beiratások szeptember hó 1—5-ik napjain d. e. eszközöltetnek.

* Leányiskolai értesítő.

A leányiskola értesítőjét nagy gondal Sövényházy Antal igazgató állította egybe. Vezető cikkül közöltetik az igazgatói évi jelentés. Beiratkozott az I. osztályba 25, II. osztályba 27, III. osztályba 13, IV. osztályba 20 tanuló. A múlt tanévi létszámhoz képest apadás 11.

A tantestület egységes működését nagyban hátráltatták az évközben felmerült tanítónők betegeskedései. Amennyiben Lipcsey Janka az év legnagyobb részében nem taníthatott. Pozorszky Valéria és özv. Zelenka Jánosné szintén buzamosabb ideig szabadságon voltak s így az igazgató és a helyettes tanítónő kénytelenített az óráikat betartani. A tanulók évközben résztvettek a napközi otthon ebédkiosztásánál s eme működésük az életre is haszonnal kihat. A gondnokság részéről az intézet vezetősége elismerést kapott. A növendékek selyemhernyótenyésztéssel is foglalkoztak. A tanulók összes mulasztása 1010 óra, mely mind igazoltatott. Az iskolai ünnepélyek a szokott sikerrel tartottak. A tanulók Szegedre tanulmányi kirándulást tettek. Az intézet részére alapítványból szorgalmas tanulók jutalmaztattak. Ugy tudjuk, hogy a fiúiskolának is van több alapítványa, azért célszerű lenne a kamatokat jómagaviseletű és szorgalmas tanulók jutalmazására fordítani.

A tantestület névsora: Sövényházy Antal, Blázsik Mihály, dr. Dékány Béla, Drágány Irma, Lipcsey Janka, Pozorszky Valéria, Vannay Ferenc, özv. Zelenka Jánosné, Zerdahelyi Izabella, Büchler Márton, Deák Péter.

Vizsgát tett a négy osztályban 81 tanuló, megbukott 4.

Az iskolai tanév szeptember hó 5-én kezdődik.

UJDONSÁGOK.

— **Eljegyzés.** Sági István csongrádi születésű kereskedő eljegyezte magának Dékány Mariska k. a. Kecskeméten.

— **Halálozás.** Súlyos csapás érte Szarka Lajos csanyteleki községi jegyzőt, a ki kedves feleségét temette a korai sírba. A szeretett nő elhalálzásáról a család a következő gyászjelentést adta: «Szarka Lajos csanyteleki községi jegyző úgy a maga mint a fia Lacika, ipa Fülöp András, sógornői Fülöp Juszt és Emma, sógora ifj. Fülöp András s az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelenti a szerető drága jó feleség, feledhetetlen anyja, jó gyermek és testvérenek Szarka Lajosné szül. Fülöp Máriaéle élete 34-ik, boldog házasságának 8-ik évében hosszú, súlyos betegség s a halotti szentség útjatos felvétele után történt gyors elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 24-én d. u. 4 órakor fognak a rom. kath. egyház szertartásai szerint a csanyteleki sírkertben örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szent mise áldozat ugyan-csak a f. hó 25-én reggel 7 órakor fog a Mindenhatóknak bemutatni. Csanytelek, 1903. augusztus hó 23-án. Áldás és béke hamvaira!»

— **Áthelyezés.** A váci püspök Szilágyi László elemi iskolai hitoktatót Nagykátára helyezte át.

A kecskeméti vincellér iskolába a magukat felvétetni akarók szept. 15-ig folyamodhatnak az iskola igazgatóságához, a hol felvételi feltételekről is értesülhetnek.

— **Tűzoltói tisztí vizsga.** Gyánti István községi rendőrbiztos a tűzoltói tisztí vizsgát szép sikerrel tette. Budapest. Gratulálunk!

Sorsjáték az idegen forgalom emelésére. Az idegenforgalmi vállalat, mely rövid feunállása óta már is számtalan bizony-ságát adta közhasznú szakavatott működésének, legújabbán a kormány engedelmével és ellenőrzése mellett utazási sorsjátékot rendez. A sorsjáték 100000 drb. két koronás sorsjegyből áll és annak tiszta jövedelme kulturális célokra fordítatik, néyszerezint oly intézmények javára, amelyek hazánk egyes vidékeinek fellendítésén munkálkodnak és idegenforgalmunk fejlesztését elősegítik. Az egyes nyeremények tárgyát vasuti körutazási jegyek, bel- és külföldi szálloda szelvények, magyarországi fürdőhelyeken nyaralásra jogosító lakás igazolványok, fürdő-idény-jegyek stb. képezik. Nem kételkedig, hogy kö-

zönségünk eme életre való eszmét felkarolja s az utazási sorsjegyeknek óriási kelendőségük lesz. Az idegenforgalmi vállalat gondoskodott arról, hogy sorjegyei ugyszólván mindenütt kaphatók legyenek.

— **Tűzoltóink.** A f. hó 28-án ismét tűz volt. Éder Istvánné örököseinek háza égett le, hogy honnan keletkezett a tűz, azt még eddig nem nyomozhatták ki. Itt csak azt akarjuk kiemelni, hogy tűzoltóink nem csak ez alkalommal: hanem már a multkor: midőn Kraxner Dezső háza égett oly derekasan működtek, hogy még a fővárosi tűzoltóság is tanulhatott volna tőlük. A f. hó 28-án tüzeset alkalmával igaz, hogy csendes idő volt, de azért a zsinde-lyes épülettel összekötött nádas épület megmentése tűzoltóink ügyességét bizonyítja. De ügyességét bizonyítja az is, hogy közvetlen az épület mellett eltérülő szőlővel beültetett kertet úgy meg kímélték, hogy abban semmi kár nem esett. A Kraxner Dezső tüzeseténél meg az a körülmény, hogy háza náddal volt fedve, roppant szárazság és szél dacára nemcsak a közvetlen szomszédságában levő Siposné-féle nádas házat mentették meg: hanem az égő épület zsinde-lyes folyósólyát is. Hát bizony ezek a derék emberek nemcsak a község részéről érdemelnék meg a jutalmazást: hanem főként a biztosító-társulatoktól, kiknek a szó-szoros értelmében nagy hasznára vannak. Ajánljuk tehát őket feletteseik figyelmébe.

— **Csongrádi szőlők.** A gyümölcs termelés fellendülése magával hozta a borértékesítés iránti érdeklődést is. Az országos gazdaszövetség már tett lépéseket ez ügyben, s a következő értesülést küldte: «Csongrádi fogyasztási szövetkezetnek Csongrád. F. hó 25-iki b. sorai birtokában értesítjük, hogy a szőlő ára az egyes fajok szerint különböző: madelaine és oportó 30—45, ehasselas 40—50 fillérel értékesül ezidőszereint. Szállítványokat 5 kgos kosarakban szivesen látjuk s vagyunk teljes tisztelettel Magyar Gazdák Vársárcsarnok Ellátó Szövetkezeté. Azonban a gazdák nem törődnek a saját ügyükkel. Nem szállítanak szőlőt. Össze kellene gyűlnök s megállapodni abban, hogy a korai szüreti határidővel, s a borárúk letörésével ne rontsák el egyesek a bor értékét.

— **Rendőri hírek.** Folyó hó 19-én Sas alatt a határtól alig pár méternyire egy ismeretlen női hullát fogtak ki, a boncolásnál az orvosok egy 9—10 hetes méhmagzatot találtak — valószínű öngyilkosság, eddig még hozzátartozó közül senki nem jelentkezett. — 22-én éjjel Kónya István szanki illetőségű több hamis 1 forintost hozott forgalomba, s kezdetben igen jól sikerült az üzlet különösen a koresmárosoknál, míg Schwarc Ignác vendéglős rá ismert a hamis pénzre s felszólította hogy jó pénzel fizessen, mire újból hamis pénzt adott. Akkor értesítette Gyánti István rendőrbiztos, aki a község házához kísértette, ahol azt mondogatta, hogy ő a pénzt az itt eladott borjáért kapta, mivel pedig — neve az átruházási könyvben feltalálható nem volt, még gyanusabb lett. A motozásnál a két drb. hamis pénz került elő. Hanem mikor a csizmára került a sor, melyet csak nagy nehezen húzhattak le, amennyiben két rendőrnök dolgot adott a lehúzása, ebből hullott ki 8 drb. hamis forint. Most már beismerte Kónya, hogy igenis ő csupán azért jött Csongrádra, hogy a magával hozott 30 drb. hamis forintson tuladhasson, s csakis a huszadiknál vesztett rajta. 17 drb. még azon éjjelen megkerült, többnyire korcsmárosoktól hová önkényesen vezette a rendőrbiztos, a többi azonban már elkallódott. Előadta hogy fiává készítik a pénzt s fia Félégyházán maradt 5 koronásokat elsűtni, azonban Gyánti István értesítette a félégyházi rendőrséget és megakadályozták az üzletet őt pedig letartóztatták. Kónya a hamis pénzekkel együtt a járásbírósnak lett adatva. — A folyó hó 25-én Debreceni Kovács Lajos szentesi illetőségű egyén, egy csanyi polgárnak, míg ez a malomba járt, kocsijára ült és a lovak közé vágva elhajtott; üldözőbe vették és a kocsiról leugrott, gyalog akart menekülni. Pusztai lovas rendőrel fogta egy udvarban fák alá bujva, ártatlannak valva magát, avval védekezett, hogy részeg volt; meg akart fordulni,

de a lovak elszaladtak. A szentesi rendőrkapitányt táviratilag értesítették, hogy a gonosztevő a járásbírónak lett átadva. — 28-án reggel Makai István 18 éves fiatal világtalan legény fölakasztotta magát a kamrában. Mellette a földön egy véres kés volt, fején és mellén egy seb: valószínűleg előbb úgy akart véget vetni életének. Tettének oka ismeretlen; testén külérőszak nyoma volt, egy szurás a fején; a vizsgálat folyik, a hivatalos boncolás megtörtént. A f. hó 26-án este tűz volt, egy kis szalma baglya égett le a keresztény gózmalom mellett. Valószínű, hogy gyermekek gyújtották fel játékból. — A f. hó 28-án d. u. 2 órakor az Éder család rózsá-utcai háza ismeretlen okból kigyulladt; a padláson lévő sok ócska papír miatt a tűz csakhamar elhatalmasodott, a tovaerjedést sikerült megakadályozni; Mihálovics Rókus és Borbás Henrik önk. tűzoltók az oltás következtében kissé megsérültek. A ház a Generalinál volt biztosítva. — F. hó 26-án Török Imre tanyája leégett, ok ismeretlen, valószínű gyújtogatás. Kár 700 korona.

— **Elszámolás** a f. hó 20-án a csongrádi ügyvezetett uri fiatalság báljáról. **Bevétel:** Belépti díjakból 166 korona, felülfizetésekből 18 korona 40 fillér. Összes bevétel 184 korona 40 fillér. Összes kiadás 139 korona 20 fillér. Tiszta jövedelem 45 korona 20 fillér. **Kiadás:** Zenekarnak 80 korona, Godának különfélekért 8 korona, meghívók és lampiomokért 43 korona, meghívók kézbesítéséért 5 korona, iskolaszolgának iv kézbesítés 3 korona 20 fillér. Összesen 139. 20 fillér. **Felülfizettek:** Dr. Buk Hérman 2 korona, Bozó Mihályné 1 koronát, Hits József (Hunyad-Dobrova) 5 koronát, Kádár Györgyné 40 fillért, Körmeny Zsigmond (Felgyő) 3 koronát, Miskolcy Ferenc 1 koronát, Pesthy Tihamérné 1 koronát, nagys. Porubszky József 4 koronát, Viesner Lajos 1 koronát. Összesen 18 korona 40 fillér.

Tekintetes Szerkesztő úr!

Legyen szíves b lapjának legközelebbi számába a következőket közzé tenni:

Mindazoknak, kikhez a barátság, a tisztelet és őszinte szeretet köteleke fűzött engem, ezuttal mondok hálás köszönetet azon ragaszkodásért és szeretetért mit csekélységem iránt 16 éven át tanusítottak.

Soha sem fogom elfeledni Csongrád városának derék polgárait, kik engem, az egyszerű zsidó papot hittelekzet különbség nélkül szeretetükkel kitüntettek. Isten áldását küldöm a távolból Csongrád minden egyes polgárára.

Büchler Márton
orosházi főrabbi.

TANÜGY.

Polgári fiúiskolai értesítés az 1903—904. tanévre.

A csongrádi m. kir. állami polgári fiúiskolába a tanulók szabályszerű felvétele f. 1903. évi szeptember hó 1—5-ik napjain d. e. 8 órától 12 óráig a polgári fiúiskola épületében történik.

A polg. fiúiskola I-ső osztályába oly tanulók vétetnek fel a) kik életüknek 9-ik évét betöltötték, b) kik az elemi népiskola 4-ik osztályát jó sikerrel végezték s azt iskolai bizonyítvánnyal, vagy felvételi vizsgálattal igazolják, c) kik a magyar nyelvet annyira bírják, hogy az ezen nyelven tartott oktatásban akadály nélkül résztvehetnek, d) végre oly tanulók, kik habár iskoláikat rendszeren nem végezték, de koruknál fogva ezen osztályba beillenek, s az ott megkivánt előképzettségükről vizsgálatot tesznek.

Felsőbb osztályokba; és pedig a II-ik osztályba felvétetnek oly tanulók, kik az elemi iskola V-ik osztályát, a III-ikba pedig kik az elemi iskola VI-ik osztályát jó sikerrel végezték, s a különbözőeti tárgyakból felvételi vizsgálatot tesznek.

Általában a II., III. és IV-ik osztályokba azon tanulók léphetnek, kik valamely hazai polgári, vagy középiskolai (t. i. gymnasium vagy reálisiskola) előző osztályát

legalább elégséges sikerrel végezték s azt bizonyítvánnyal igazolni képesek.

A középiskolákból átlépő tanulók a tantervi különbözetről felvételi vizsgálatot kötelesek tenni.

A gymnáziumban latin nyelvből, s a reálisiskolában francia nyelvből nyert «*elég-telen*» érdemjegy a polg. iskolába való felvételnél akadályt nem képez, Oly tanuló, kik a középiskolában egy vagy legfeljebb két tantárgyból elégtelen érdemjegyet nyertek, felsőbb osztályra szintén felvehető, ha ezen tantárgyakból, valamint a tantervi különbözetről sikeres felvételi vizsgálatot tesznek, melyre engedélyt a kir. Tanfelügyelő úr adhat.

A tantervi különbözeti vizsgálatért, mely szeptember 1—5-ig terjedő időben történik, tantárgyanként 4 korona fizetendő.

A javító vizsgálatok f. é. augusztus 31-én d. e. 8—12-ig, a felvételi vizsgálatok pedig f. évi szeptember 3., 4. és 5-ik napjain d. u. 2—4 óráig tartanak meg.

A javítóvizsgálatok díjmentesek. Tandij egész évre 10 korona, mely két egyenlő t. i. felerészben szeptemberben, felerészben pedig februárban fizetendő.

A beiratósi- és egyéb díjak 3 korona 30 fillér, melyek a beírás alkalmával fizetendők.

Tandijmentességért oly tanulók folyamodhatnak, kik jó magaviseletűek, s kik az előző tanévről legalább jó, azaz oly bizonyítvánnyal bírnak, melyben a szépírást, éneket és testgyakorlást nem számítva, egyenlő több keletű szegénységi bizonyítvánnyal és az előző évi iskolai bizonyítvánnyal felszerelve, a beírás alkalmával az igazgatóságnál adandó be.

A beírásához minden tanuló szülője vagy gyámja kíséretében tartozik megjelenni, magával hozván előző évi iskolai bizonyítványát, keresztlevelét és újraoltási bizonyítványát.

Csongrád, 1903. augusztus 19-én.

Az igazgatóság.

Tantervkülönbözeti vizsgálat tananyaga.

a) Az elemi iskola V. vagy VI. osztályából a polg. fiúiskola II. osztályába való átlépés alkalmával:

1. Számítástanból: A polg. fiúisk. I. oszt. tananyaga.

2. Mértanból: A polg. fiúisk. I. oszt. tananyaga.

3. Természettanból: A polg. fiúisk. I. oszt. tananyaga.

4. Mértani rajzból: A szerkesztő sikmértan elemei.

b) Az elemi iskola VI. osztályából a polg. fiúiskola III. osztályába való átlépés alkalmával:

1. Magyar nyelvből: összetett szerkesztő mondatok taglalása és szerkesztése. Mellé- és alárendelt mondatok viszonya. A szókötés (a határozók, úgynevezett igekiegészítők tana.) Szóképzés. Synonimák egybeállítása.

2. Földrajz: Európa és Ázsia.

3. Számítástanból: Időszámítás. Közönséges és tizedes tört műveletek. Számolási rövidítések. Számítási műveletek korlátolt pontossággal.

4. Mértanból: Idomok összeállítása, symmetriája és hasonlósága. Területszámítás. A mértani testek hálózata. A testek térfogatának és felszínének meghatározása.

5. Természettanból: Az állati rendszer főbb alapvonalai. Az állatoknak anatómiai után való meghatározása. Az állatcsoportok szervezete.

6. Mértani rajzból: Szerkesztő sikmértan elemei. Vetülettan elemei: pont, vonal siktérbeli helyzetének meghatározása, egymáshoz való viszonya.

Polgári leányiskolai értesítés az 1903—904. iskolai évre.

A tanulók beírása szeptember 1-től 4-ig, az iskola igazgatói hivatalában történik.

A beírásához mindegyik növendék személyesen, szülőjének vagy gyámjának, vagy ezek helyettesének kíséretében tartozik megjelenni, a midőn előző tanévi iskolai bizonyítványát, keresztlevelét, továbbá újraoltási bizonyítványát bemutatja.

Vidékről jött tanulók szállásukat is tartoznak bejelenteni; a szállások csak az igazgató tudtával és beleegyezésével fogadhatók föl. Az időközi szállásváltoztatás minden egyes esetben bejelentendő.

A polgári leányiskola I. osztályába azok a növendékek vehetők föl, akik életüknek 9-ik évét már betöltötték, az elemi iskola IV-ik osztályát kellő sikerrel végezték, vagy ebbeli ismereteikről fölvételi vizsgálatot tesznek.

Felsőbb osztályokba azok a tanulók léphetnek, kik valamely hazai megfelelő intézet előző osztályát legalább elégséges eredménnyel végezték s erről bizonyítványt mutatnak föl. Az elemi iskola V. és VI-ik osztályát jó sikerrel végzett tanuló átléphet a polgári leányiskola II. illetőleg III-ik osztályába, ha a tantervi különbözetről sikeres vizsgát tesz. A különbözőeti tantárgy a II-ik osztályra való fölvételnél a német nyelv, melyből hangos, értelmes olvasás és írás, könnyebb beszédgyakorlatok, a III-ik osztályra való fölvételnél a német nyelv (mondatok alapján a beszédrészek) és a világtörténelemből az ókor és a középkorból Nagy Károlyig bezárólag képezik a fölvételi vizsgálat anyagát.

Tandij egész évre 10 korona, melynek felét szeptember-, a másik felét felét február hónapban kell az iskola pénztárába befizetni.

Minden tanulóra kötelező a beírás alkalmával 2 korona felvételi stb. díj lefizetése. E díj fizetése alól fölmentésnek nincs helye.

Szegény sorsú szülők jó magaviseletű és szorgalmas leányai tandijmentességért folyamodhatnak. A tandijmentességért folyamodó szülők kérvényeiket dr. Tergina Gyula kir. tanácsos tanfelügyelő úrhoz címezve az előző évi iskolai bizonyítvánnyal felszerelve, beírás alkalmával az igazgatóságnál nyujtsák be.

Csongrád, 1903. augusztus hó 30-án.

Az igazgatóság.

Beiratkozások az állami elemi iskolába.

A helybeli állami elemi iskolába a belterületen a beiratkozás f. évi szeptember hó 2-án veszi kezdetét és 8-áig tart s naponként délelőtt 8—12-ig eszközöltenek a központi iskolában. A négy belterületen a tanítás szeptember hó 9-én kezdődik.

A tanyai iskolákba a beiratások f. évi szeptember hó 21—27-ig tartanak, naponként délelőtt 7—11 óráig és délután 2—4 óráig, a tanítás pedig 28-án veszi kezdetét. A beiratásoknál igazolni kell a tanuló születési idejét, helyét s hogy eredményesen be lett-e oltva. Az elemi iskolai tanulók sem tandiját, sem felvételdíjat nem fizetnek. A felvételek körüli panaszokkal a szülők az állami iskolai gondnokságához fordulhatnak.

A csongrádi állami iskolák gondnoksága.

Értesítés.

Alólirott tisztelettel értesítem a kereskedő és iparosmester urakat, hogy tanoncaikat f. évi szeptember hó 1-től kezdve szeptember hó 10-ig bezárólag a tanoncisiskolába annál is inkább beirassák, mert az elkésve jelentkezők, mint igazolatlanul mulasztók, megbírságotlathatnak.

A beiratások naponként délelőtt 8 órától 11-ig a polgári fiúiskola épületében eszközöltenek.

Csongrád, 1903. augusztus 29-én.

Sághy Mihály
ipariskolai igazgató.

Felelős szerkesztő: **Éder János.**
Társ-szerkesztő: **Holló Adolf.**
Kiadólaptulajdonos: **Weisz Márk.**

Cserét keres

Kiskunfélegyházáról egy özvegy asszony fia helyett, ki az itteni polg. fiúiskola II. osztályába járna, a cserefiú a félegyházi gimnázium I-IV. osztályába járhat. Értesítést kér Mócár Imre tanító vagy a Félegyházi Hírlap egyesült Félegyházi Hirdető kiadóhivatala.

Ne vegyen cimbalmot

vagy

harmóniumot,

míg

Reményi Mihály

mű-hangszerész

legujabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik

Budapestről

Király-utca 44/l. sz.

Baros-féle

„Ella“ hajnövesztő szer

leghatásosabb szer a fejbőr erősítésére és legalkalmasabb a hajhullás megszüntetésére miáltal a hajnövést előmozdítja.

1 adag 3 és 5 korona.

Egyedüli készítő: **Baros Gábor**

Budapest, VII. Dohány-utca 1. sz.

Kozmetikai toilette cikkek gyára.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Nincs többé tyúkszem!

Ha tyúkszemétől akar megszabadulni, elégséges egy kísérlet a törvényesen védett és **biztosan ható**

Denzinger-féle

„Viktória“ tyúkszem kenőcs

mely legrövidebb idő alatt a legkeményebb tyúkszemet is eltávolítja.

Egy tégely ára 1 korona 30 fillér. 1 korona 50 fillér előleges beküldése mellett bérmentve szállítja a feltaláló:

Denzinger Ádám,

Ujvidék Duna-utca 17. szám.

Jorgó János óras: gyári raktár: Wien III/4. Rennweg Nr. 75/B.

Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon illusztrált árjegyzékemet ingyen és bérmentve megkaphassa, olcsó bevásárlás céljából. Az üzleti eljárás szigorúan tisztességes, részted kizárva.

Órajavítási műhely.

Mindennemű zsebóra új rugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt vagy javított óráért kezességet vállalok. Kivonat a nagy árjegyzékéből:

- 7787 sz. legolcsóbb, legjobb strapácóra nickelokban 36 órai járással . . . . . frt 2.30
- 8039 sz. valódi ezüst páncéllánc 15 gr. . . . . > 1.—
- 7858 sz. ezüst remontoir dupla fedélű . . . . . > 5.—
- 8989 sz. ingóra ütőművel, 2 súlyal . . . . . > 11.50
- 130 cm. magas . . . . . > 1.20
- 7939 sz. jó ébresztő óra . . . . . > 1.20

Sziveskedjek nevére és házszámomra 75 B pontosan figyelni.

Szőlő!

Akinek szállításra alkalmas szőlője van eladó, jelentkezzék **Lilienthal Fülöp**nél. Együttal ugyancsak ott, jutányos árért lehet jó hordókat is venni.

WELLISCH VILMOS MŰHIMZESI TANFOLYAMA HELYBEN.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy helyben, a Félegyházi-uton lévő üzlethelyiségemben (Csányi Pál kovácsmester házában) a jelenkor igényeinek minden tekintetben megfelelő négy heti

varrógép műhímzési és aaszourozási

tanfolyamot nyitok, hol is alkalom nyílik a tisztelt hölgyközönségnek nemcsak a legdivatosabb és legszebb hímzési munkákat, hanem minden ezzel egyező más munkákat, úgyszintén a varrást a lehető legrövidebb idő alatt díjtalanul elsajátítani.

Ajánlom tehát, hogy a n. é. közönség mindezekről személyes tudomást szerezzen és kérve szives pártfogását

kiváló tisztelettel:

Wellisch Vilmos

varrógép kereskedő.

(A tanfolyamra előjegyzéseket elfogadok üzlethelyiségemben.)

Clayton & Shuttleworth
 mezőgazdasági gépezetek Budapest Városliget 63. sz.
 által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

„Columbia-Drill“
 legjobb sorvetőgépet, szesekavargók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlő-malierok, egytelmasz acél-ékek.

Locomobil és gőzcsepítő-gépek
 2 1/2, 3 és 4 lóerős, 12 lóerős, 20 lóerős, 30 lóerős, 40 lóerős, 50 lóerős, 60 lóerős, 70 lóerős, 80 lóerős, 90 lóerős, 100 lóerős, 120 lóerős, 150 lóerős, 200 lóerős, 250 lóerős, 300 lóerős, 400 lóerős, 500 lóerős, 600 lóerős, 800 lóerős, 1000 lóerős, 1200 lóerős, 1500 lóerős, 2000 lóerős, 2500 lóerős, 3000 lóerős, 4000 lóerős, 5000 lóerős, 6000 lóerős, 8000 lóerős, 10000 lóerős, 12000 lóerős, 15000 lóerős, 20000 lóerős, 25000 lóerős, 30000 lóerős, 40000 lóerős, 50000 lóerős, 60000 lóerős, 80000 lóerős, 100000 lóerős, 120000 lóerős, 150000 lóerős, 200000 lóerős, 250000 lóerős, 300000 lóerős, 400000 lóerős, 500000 lóerős, 600000 lóerős, 800000 lóerős, 1000000 lóerős, 1200000 lóerős, 1500000 lóerős, 2000000 lóerős, 2500000 lóerős, 3000000 lóerős, 4000000 lóerős, 5000000 lóerős, 6000000 lóerős, 8000000 lóerős, 10000000 lóerős, 12000000 lóerős, 15000000 lóerős, 20000000 lóerős, 25000000 lóerős, 30000000 lóerős, 40000000 lóerős, 50000000 lóerős, 60000000 lóerős, 80000000 lóerős, 100000000 lóerős, 120000000 lóerős, 150000000 lóerős, 200000000 lóerős, 250000000 lóerős, 300000000 lóerős, 400000000 lóerős, 500000000 lóerős, 600000000 lóerős, 800000000 lóerős, 1000000000 lóerős, 1200000000 lóerős, 1500000000 lóerős, 2000000000 lóerős, 2500000000 lóerős, 3000000000 lóerős, 4000000000 lóerős, 5000000000 lóerős, 6000000000 lóerős, 8000000000 lóerős, 10000000000 lóerős, 12000000000 lóerős, 15000000000 lóerős, 20000000000 lóerős, 25000000000 lóerős, 30000000000 lóerős, 40000000000 lóerős, 50000000000 lóerős, 60000000000 lóerős, 80000000000 lóerős, 100000000000 lóerős, 120000000000 lóerős, 150000000000 lóerős, 200000000000 lóerős, 250000000000 lóerős, 300000000000 lóerős, 400000000000 lóerős, 500000000000 lóerős, 600000000000 lóerős, 800000000000 lóerős, 1000000000000 lóerős, 1200000000000 lóerős, 1500000000000 lóerős, 2000000000000 lóerős, 2500000000000 lóerős, 3000000000000 lóerős, 4000000000000 lóerős, 5000000000000 lóerős, 6000000000000 lóerős, 8000000000000 lóerős, 10000000000000 lóerős, 12000000000000 lóerős, 15000000000000 lóerős, 20000000000000 lóerős, 25000000000000 lóerős, 30000000000000 lóerős, 40000000000000 lóerős, 50000000000000 lóerős, 60000000000000 lóerős, 80000000000000 lóerős, 100000000000000 lóerős, 120000000000000 lóerős, 150000000000000 lóerős, 200000000000000 lóerős, 250000000000000 lóerős, 300000000000000 lóerős, 400000000000000 lóerős, 500000000000000 lóerős, 600000000000000 lóerős, 800000000000000 lóerős, 1000000000000000 lóerős, 1200000000000000 lóerős, 1500000000000000 lóerős, 2000000000000000 lóerős, 2500000000000000 lóerős, 3000000000000000 lóerős, 4000000000000000 lóerős, 5000000000000000 lóerős, 6000000000000000 lóerős, 8000000000000000 lóerős, 10000000000000000 lóerős, 12000000000000000 lóerős, 15000000000000000 lóerős, 20000000000000000 lóerős, 25000000000000000 lóerős, 30000000000000000 lóerős, 40000000000000000 lóerős, 50000000000000000 lóerős, 60000000000000000 lóerős, 80000000000000000 lóerős, 100000000000000000 lóerős, 120000000000000000 lóerős, 150000000000000000 lóerős, 200000000000000000 lóerős, 250000000000000000 lóerős, 300000000000000000 lóerős, 400000000000000000 lóerős, 500000000000000000 lóerős, 600000000000000000 lóerős, 800000000000000000 lóerős, 1000000000000000000 lóerős, 1200000000000000000 lóerős, 1500000000000000000 lóerős, 2000000000000000000 lóerős, 2500000000000000000 lóerős, 3000000000000000000 lóerős, 4000000000000000000 lóerős, 5000000000000000000 lóerős, 6000000000000000000 lóerős, 8000000000000000000 lóerős, 10000000000000000000 lóerős, 12000000000000000000 lóerős, 15000000000000000000 lóerős, 20000000000000000000 lóerős, 25000000000000000000 lóerős, 30000000000000000000 lóerős, 40000000000000000000 lóerős, 50000000000000000000 lóerős, 60000000000000000000 lóerős, 80000000000000000000 lóerős, 100000000000000000000 lóerős, 120000000000000000000 lóerős, 150000000000000000000 lóerős, 200000000000000000000 lóerős, 250000000000000000000 lóerős, 300000000000000000000 lóerős, 400000000000000000000 lóerős, 500000000000000000000 lóerős, 600000000000000000000 lóerős, 800000000000000000000 lóerős, 1000000000000000000000 lóerős, 1200000000000000000000 lóerős, 1500000000000000000000 lóerős, 2000000000000000000000 lóerős, 2500000000000000000000 lóerős, 3000000000000000000000 lóerős, 4000000000000000000000 lóerős, 5000000000000000000000 lóerős, 6000000000000000000000 lóerős, 8000000000000000000000 lóerős, 10000000000000000000000 lóerős, 12000000000000000000000 lóerős, 15000000000000000000000 lóerős, 20000000000000000000000 lóerős, 25000000000000000000000 lóerős, 30000000000000000000000 lóerős, 40000000000000000000000 lóerős, 50000000000000000000000 lóerős, 60000000000000000000000 lóerős, 80000000000000000000000 lóerős, 100000000000000000000000 lóerős, 120000000000000000000000 lóerős, 150000000000000000000000 lóerős, 200000000000000000000000 lóerős, 250000000000000000000000 lóerős, 300000000000000000000000 lóerős, 400000000000000000000000 lóerős, 500000000000000000000000 lóerős, 600000000000000000000000 lóerős, 800000000000000000000000 lóerős, 1000000000000000000000000 lóerős, 1200000000000000000000000 lóerős, 1500000000000000000000000 lóerős, 2000000000000000000000000 lóerős, 2500000000000000000000000 lóerős, 3000000000000000000000000 lóerős, 4000000000000000000000000 lóerős, 5000000000000000000000000 lóerős, 6000000000000000000000000 lóerős, 8000000000000000000000000 lóerős, 10000000000000000000000000 lóerős, 12000000000000000000000000 lóerős, 15000000000000000000000000 lóerős, 20000000000000000000000000 lóerős, 25000000000000000000000000 lóerős, 30000000000000000000000000 lóerős, 40000000000000000000000000 lóerős, 50000000000000000000000000 lóerős, 60000000000000000000000000 lóerős, 80000000000000000000000000 lóerős, 100000000000000000000000000 lóerős, 120000000000000000000000000 lóerős, 150000000000000000000000000 lóerős, 200000000000000000000000000 lóerős, 250000000000000000000000000 lóerős, 300000000000000000000000000 lóerős, 400000000000000000000000000 lóerős, 500000000000000000000000000 lóerős, 600000000000000000000000000 lóerős, 800000000000000000000000000 lóerős, 1000000000000000000000000000 lóerős, 1200000000000000000000000000 lóerős, 1500000000000000000000000000 lóerős, 2000000000000000000000000000 lóerős, 2500000000000000000000000000 lóerős, 3000000000000000000000000000 lóerős, 4000000000000000000000000000 lóerős, 5000000000000000000000000000 lóerős, 6000000000000000000000000000 lóerős, 8000000000000000000000000000 lóerős, 10000000000000000000000000000 lóerős, 12000000000000000000000000000 lóerős, 15000000000000000000000000000 lóerős, 20000000000000000000000000000 lóerős, 25000000000000000000000000000 lóerős, 30000000000000000000000000000 lóerős, 40000000000000000000000000000 lóerős, 50000000000000000000000000000 lóerős, 60000000000000000000000000000 lóerős, 80000000000000000000000000000 lóerős, 100000000000000000000000000000 lóerős, 120000000000000000000000000000 lóerős, 150000000000000000000000000000 lóerős, 200000000000000000000000000000 lóerős, 250000000000000000000000000000 lóerős, 300000000000000000000000000000 lóerős, 400000000000000000000000000000 lóerős, 500000000000000000000000000000 lóerős, 600000000000000000000000000000 lóerős, 800000000000000000000000000000 lóerős, 1000000000000000000000000000000 lóerős, 1200000000000000000000000000000 lóerős, 1500000000000000000000000000000 lóerős, 2000000000000000000000000000000 lóerős, 2500000000000000000000000000000 lóerős, 3000000000000000000000000000000 lóerős, 4000000000000000000000000000000 lóerős, 5000000000000000000000000000000 lóerős, 6000000000000000000000000000000 lóerős, 8000000000000000000000000000000 lóerős, 10000000000000000000000000000000 lóerős, 12000000000000000000000000000000 lóerős, 15000000000000000000000000000000 lóerős, 20000000000000000000000000000000 lóerős, 25000000000000000000000000000000 lóerős, 30000000000000000000000000000000 lóerős, 40000000000000000000000000000000 lóerős, 50000000000000000000000000000000 lóerős, 60000000000000000000000000000000 lóerős, 80000000000000000000000000000000 lóerős, 100000000000000000000000000000000 lóerős, 120000000000000000000000000000000 lóerős, 150000000000000000000000000000000 lóerős, 200000000000000000000000000000000 lóerős, 250000000000000000000000000000000 lóerős, 300000000000000000000000000000000 lóerős, 400000000000000000000000000000000 lóerős, 500000000000000000000000000000000 lóerős, 600000000000000000000000000000000 lóerős, 800000000000000000000000000000000 lóerős, 1000000000000000000000000000000000 lóerős, 1200000000000000000000000000000000 lóerős, 1500000000000000000000000000000000 lóerős, 2000000000000000000000000000000000 lóerős, 2500000000000000000000000000000000 lóerős, 3000000000000000000000000000000000 lóerős, 4000000000000000000000000000000000 lóerős, 5000000000000000000000000000000000 lóerős, 6000000000000000000000000000000000 lóerős, 8000000000000000000000000000000000 lóerős, 10000000000000000000000000000000000 lóerős, 12000000000000000000000000000000000 lóerős, 15000000000000000000000000000000000 lóerős, 20000000000000000000000000000000000 lóerős, 25000000000000000000000000000000000 lóerős, 30000000000000000000000000000000000 lóerős, 40000000000000000000000000000000000 lóerős, 50000000000000000000000000000000000 lóerős, 60000000000000000000000000000000000 lóerős, 80000000000000000000000000000000000 lóerős, 100000000000000000000000000000000000 lóerős, 120000000000000000000000000000000000 lóerős, 150000000000000000000000000000000000 lóerős, 200000000000000000000000000000000000 lóerős, 250000000000000000000000000000000000 lóerős, 300000000000000000000000000000000000 lóerős, 400000000000000000000000000000000000 lóerős, 500000000000000000000000000000000000 lóerős, 600000000000000000000000000000000000 lóerős, 800000000000000000000000000000000000 lóerős, 1000000000000000000000000000000000000 lóerős, 1200000000000000000000000000000000000 lóerős, 1500000000000000000000000000000000000 lóerős, 2000000000000000000000000000000000000 lóerős, 2500000000000000000000000000000000000 lóerős, 3000000000000000000000000000000000000 lóerős,